

Emberek?k gépfegyverrel

2024 október 09. Flag

Szöveg méret

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Még nincs értékelve

Mérték

Elképeszt? történet...

Nagyjából húsz embert öltek meg törzsi harcosok Pápua Új-Guinea egyik településén, amikor újból felizzott a hamu alatt a parázs. A világ végén dúló indulatok ugyanakkor cseppet se romantikusak, a törzsi harcok pedig nagyon is

logikus láncolat eredményei.

Pápua Új-Guinea fiatal ország, mindössze a 49. születésnapját ünnepelte szeptember közepén. Bár ötször akkora, mint Magyarország, de olyan dimbes-dombos és s?r? erd?vel borított, hogy a hatóságok csak megtippelni tudják, hányan élnek ott. Hivatalosan nincsenek különösebben sokan, 12 millióról számolnak be, a valóságban akár kétszer ennyien is lehetnek.

Nincs ugyanis megbízható népszámlálás, de még közös nyelv is csak nagyon nehézkesen.

A különböz? népek, törzsek, klánok és nemzetségek által alkotott, Indonéziától egy vonalzóval húzott határral elválasztott országban 860 különböz? nyelven beszélnek, a néhány ezres közösségek pedig – ahogy az lenni szokott – ?sid?k óta harcban állnak egymással. Kérdez?biztos legyen a talpán, aki bemerészkedik a dzsungel mélyére, hogy felmérje, kik élnek a nagy fák árnyékában. Arra ugyanis semmiféle biztosíték nincs, hogy vissza is tér az erd?b?l.

Az arany extázisa

Mivel Pápua Új-Guineában nagyon kevés a rend?r, rengeteg a b?nök?. A f?város, Port Moresby a világ egyik legveszélyesebb települése, tele van vidékr?l betelepült raskol (rakoncátlan) bandákkal, akik egyszer? huligánokból lettek maffiaszer? szervezetekké. Tagjai valaha a dzsungelben éltek, de a nagyváros komolyabb lehet?ségeket nyújt a fiatalok számára. Persze az erd? se szegény, ha tudjuk, hol kell keresni a kincseket.

Például Porgerában. Itt található a világ legnagyobb külszíni fejtés? aranybányája, mindent?l távol, az északi Felföld szomszédságában. A bányát egy kanadai és egy kínai cég birtokolja, együttm?ködésben Pápua Új-Guineával, de jelenleg nem üzemel. A munkások biztonságáért ugyanis senki se tudott felelni, se az állam, se a rend?rség, se a hadsereg, márpedig mind Kína, mind Kanada embereket hozott a térségbe, akik vagy túl fehérek, vagy túl ázsiaiak voltak, a pápua helyi lakosság pedig nem kívánt velük együttélni. Az alig ?rzött aranybányát ugyanis régóta fosztogatják illegálisan, ami id?nként véres összecsapásokat eredményez Porgerában és környékén. Nem segített a katasztrófális helyzetben, hogy egy földcsuszamlás elmosta az egyetlen utat a bánya felé, megölve nagyjából száz embert. Az utat egy év alatt se állították helyre, vagyis marad a garázdaság, az arany ellopása, valamint a törzsi háború. Mivel a rendet senki se tudja igazából a kezében tartani, a különböz? szomszéd államok által küldött segítség is hamar a rakoncátlanokhoz kerül. Ilyenek például az ausztrálok ajándékként érkez? puskák, amelyeknek egy év alatt a fele már az utcagyerekeknél volt, pedig elvben a rend?rségnek szánták ?ket a raskolok ellen. A raskoloktól pedig eljutnak a modern fegyverek a felföldi törzsekhez, így a vérontás egyre súlyosabb méreteket ölt. Az épp a napokban odalátogató Ferenc pápa is a harcok csillapodásáért emelte fel a szavát, valamint a természeti kincsek igazságos elosztásáért, ebben a két ügyben Pápua Új-Guinea valóban nem teljesít jól.

Sokat akaró szomszédok

Bár a csendes-óceáni szigetekr?l legtöbbször a fehér homokra és a hajladozó pálmafákra asszociálnak, feltételezve, hogy ott nem élnek emberek, vagy ha igen, nem csinálnak sok mindent, azért ott is zajlik az élet. Indonézia és Pápua Új-Guinea épp „hidegbékében” él egymással, bár a sziget nyugati felét Port Moresby magáénak akarja, s megszállónak tartja hatalmas szomszédját. Nyugat-Pápuaföldön egy nagyon aktív gerillaszervezet is m?ködik, pontosabban több is van, amelyek fegyverrel vagy békés úton próbálják visszaforgatni az id? kerekét, s érvényteleníteni Indonézia beavatkozását, amelyet az ENSZ-közgy?lés 1963-ban elfogadott.

A mintegy négymillió Nyugat-Pápuaföld ugyanolyan sokszín?, mint a keleti, független ország, ahol négyszáz különböz? törzs 250 nyelvet beszél, s bár nagyon elmaradott, nagy réz-, arany- és gázle?helyei vannak, amelyeket nyugati cégek termelnek ki.

Nyugat-Pápuaföld függetlenségéért persze azok a civilek is kampányolnak, akik az összes hasonló eseményt kihasználják a világ igazságtalansága feletti szomorkodásra, de nagyon kevesen vannak, akik valóban jártak is Új-Guinea szigetén. Londonból pedig viszonylag könny? tiltakozni az új-guineai állapotok miatt.

Phillip Mertens új-zélandi pilótát másfél éven át tartották fogva a Nyugat-Pápuaföldi Felszabadító Hadsereg (TPNPB) fegyveresei, miután rabul ejtették egy vidéki kis repül?téren. Mertens munkásokat szállított volna el Nduga körzetéb?l, ahol a fegyveresek rátámadtak, és elrabolták. A munkásokat a TPNPB fenyegette, azt

feltételezve, hogy a tevékenységükkel tönkreteszik az országot, idegenségükkel megváltoztatják Pápuaföld arculatát. Mertens végül másfél év raboskodás után szabadult, a gerillák állítólag nem erőszak hatására engedték el foglyukat. Glen Conning, egy másik új-zélandi pilóta sokkal rosszabbul járt, ?t függetlenségért küzd? fegyveresek megölték és helikopterével együtt felgyújtották, ugyanabban az időszakban, amikor Mertens túszként élt közöttük. A szabadulás részleteir?l nem beszélt egyik fél sem, de sokat elárul, hogy az indonéz hatóságok megköszönték Egianus Kogoya, a Szabad Pápuaföld Mozgalom katonai parancsnokának az együttműködését.

Nyugat-Pápuaföld szabadságáért küzd a nemzetközi porondon a Salamon-szigetek és Vanuatu is. Az el?bbi nagyon közeli viszonyban van Pápua Új-Guineával, hiszen szomszédok, ráadásul a Salamon-szigetecsoporthoz két nagyobb szigetet, Bougainville-t és Bukát Pápua Új-Guinea tartja a kezében, bár hosszas harcok eredményeként Bougainville autonómiát szerzett. De persze nem a szívnek olyan kedves dzsungelért küzdöttek a helyiek. Itt található egy olyan réz- és aranybánya, amely a hetvenes években, vagyis Pápua Új-Guinea függetlensége idején az ország GDP-jének 12 százalékát adta, természetesen ebb?l a bougainville-iek szinte semmit se kaptak. Annál többet nyert viszont az ausztrál bányagigász, a Rio Tinto, amely irányította a Panguna bányát. Bougainville jelenleg függetlenséget akar elérni, Port Moresbyben elméletileg török a fejüket, miként oldják meg az ügyet. A Panguna bánya jelenleg nem üzemel.

Vanuatu pedig egyáltalán nem lebecsülend? a térségben, hiába aprócska a területe és a lakossága. A 234 ezres lakosság 113 különböző nyelvet használ, valamint a régióra jellemző közös nyelvet, a bislamát, amely angol alapú hibrid, de mivel mindenki érti, lassan kiszorítja az ?si nyelveket.

Vanuatu roppant aktív a világporondon, egyesek szerint túlságosan is. Nem lehetett nem észrevenni, hogy Kína ajándékból felépített egy elnöki palotát Port Vilában, a fővárosban.

A kínai jelenlét minden térségbeli országban jelentős és egyre növekszik. A kínai sajtó kiemelt helyen foglalkozik az aprócska szigetországok vezetőinek látogatásával, a kereskedelmi kapcsolatok rekordokat döntenek, s a segélyezési politikában is egyre aktívabb Kína. Ez persze rendkívül aggasztja a régió legnagyobb államát, Ausztráliát, amely lényegében megörökölte a britekt?l a déli tengerek szigeteit, s függetlenségük óta is egyértelmű volt a befolyása felettük. Jó példa erre Nauru, amely csak úgy tudna rentábilisan működni, ha kibányászná maga alól a foszfátban gazdag szigetet. Ezt meg is próbálta, de végül csak néhány ember lett nagyon gazdag, a sziget pedig szinte élehetlenné vált. Ma Nauru ausztrál köldökzsinóron él, ahol szívességb?l felállítottak egy menekülttábor, ahol azok élnek, akik illegálisan Ausztráliába akartak eljutni, de a hatóságok elfogták ?ket. A táborban uralkodó állapotokról időként cikkeznek az újságok, de nem sokat, alig van olyan újságíró, aki eljutott volna Naurura, hogy beszámolót készítsen. Az újságíróvízum ugyanis nyolcezer dollárba kerül.

Gyarmati örökség

A keszkekusza helyzet az európai nagyhatalmak gyarmatpolitikájának eredménye. Új-Guinea szigetének egykor Németország akarta magáénak, és bár Bismarck maga nem volt különösebben lelkes, mégis áldását adta a kalandra. A németek 1884-ben elfoglalták Új-Guinea szigetének északkeleti részét, valamint a Salamon-szigetek északi tagjait, és elkezdtek kiaknázni a területet. A szigetek ma is a Bismarck-szigetecsoporthoz tartoznak, és a németek soha nem voltak olyan hatékonyak a kultúrájuk elterjesztésében, mint a britek vagy a franciák, új neveket adtak a városoknak és a földnek. Német Új-Guinea Vilmos császár földje volt (Kaiser-Wilhelmsland), a két legnagyobb sziget a Neupommern és a Neumecklenburg nevet kapta. A távoli gyarmatokat az első világháború elején az ausztrálok elfoglalták, ma az Új-Britannia és az Új-Írország nevet viselik a szigetek, mintha legalábbis jobban hasonlítanának Írországra, mint Pomerániára. Hollandia ugyancsak szerepet játszott a regionális történelemben, hiszen Indonézia egykor holland gyarmat volt, így Új-Guinea szigetének jövőjér?l ?k döntöttek a keleti részre benyomuló britekkel együtt.

Pápua Új-Guinea egyik hivatalos nyelve a Tok Pisin névre hallgat, s tipikus eredménye a gyarmatosításnak. A Tok Pisin ugyanis a Talk Pidgin, a pidgin beszéd eltorzított változata. A pidgin egy olyan nyelv, amelyet mesterségesen alakítanak ki a beszél?k, amolyan konyhanyelv, amely érthető a briteknek és a pápuáknak is, bár egyik közösségnek sem válik anyanyelvévé. A Tok Pisin már túljutott ezen a szinten, az üzleti nyelv?l sok fiatal anyanyelvévé vált, és a pápuai aggodalmak szerint ez veszélyezteti az aprócska nyelvek fennmaradását. Maga a Tok Pisin eredetileg a német gyarmati időkb?l származik, bár ott a német volt a hivatalos és kötelező nyelv. Nekik is volt egy saját konyhanyelvük, az Unserdeutsch (a mi németünk), amelyet már már csak nagyon idős emberek használnak. Ez az egyetlen német alapú kreol nyelv világszerte, az egykori és rövid ideig tartó német gyarmatbirodalom emléke. Az angol alapú pidginek azonban világszerte élnek és fejlődnek, alakulnak. A Csendes-

óceánon is találhatunk francia alapú kevert nyelvet, amely életképes, ez a Tayo, amelyet Új-Kaledónián, egy francia gyarmaton használnak. A nyelv ugyanúgy melanéziai eredetű nyelvtant használ, mint a Tok Pisin vagy a bislama Vanuatun, de a szókincs a francia torzulásával alakult ki.

Borítókép: Duna törzsbéli férfiak rituális arcfestése egy szertartást megelőzően Pápua-Új-Guineán (Fotó: AFP/Torsten BLACKWOOD)

Sitkei Levente - www.magyar nemzet.hu

Ajánló